

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**PROCEEDINGS
of the XIX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**2024
Астана**

УДК 001

ББК 72

G99

«GYLYM JÁNE BILIM – 2024» студенттер мен жас ғалымдардың XIX Халықаралық ғылыми конференциясы = XIX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «GYLYM JÁNE BILIM – 2024» = The XIX International Scientific Conference for students and young scholars «GYLYM JÁNE BILIM – 2024». – Астана: – 7478 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-7697-07-5

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001

ББК 72

G99

ISBN 978-601-7697-07-5

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2024**

БІЛІМДІ ШЫНАЙЫ БАҒАЛАУДА ЭЛЕКТРОНДЫ ҮЗДІК ПЛАТФОРМАЛАРДЫ ҚОЛДАНУ

Абдикадырова Аякөз, Бекқалиқызы Айгерім

aigerimbekkalievna@gmail.com

орыс тілі мен әдебиеті мамандығының 1 курс студенттері

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекші – проф.м.а. Б.С.Абдуова

Кіріспе. Заманауи жүйелер ХХІ ғасырда белсенді қарқынмен дамып келеді. Білім беру саласында сабақ өткізу әдісі үнемі өзгерістерді талап ететіндіктен, олар жыл сайын жаңарып, заман талабына сай ауқымын күшейтуде. Білім беру жүйесінде онлайн платформалар мен заманауи жүйелердің енгізілуі оған дәлел бола алады. Біз, РЯЛ тобында оқитын студенттер, осы университетте оқу барысында өзімізге көптеген жаңа білім технологияларын таптық. Олар өздік жұмыс тапсырмаларын орындау барысында біздерге өте жақсы көмек, ынғайлы жүйе, заманауи әдістерді меңгеруімізге септігін тигізеді. Біз қазақ тілі сабағында жаңаша тәсілдерді меңгеріп жатырмыз. Сабақ өткізуге көптеген ынғайлы, қызықты, заманауи әрі қолжетімді платформалар студенттерге жақсы ықпал етуде. Жаңаша оқыту технологияларын пайдалану кезінде оқытылатын пәнге деген қызығушылық арта түседі. Мектеп қабырғасында қазақ тілінен алған білімдерін жоғары оқу орнына түскеннен кейін дамытатын жастар көп. Дегенмен, орыс тобында оқитын кейбір студенттердің қазақша қарапайым сөйлеу тілін меңгермеген, берілген тапсырманы орындай алмайтын, соған қарамастан оқытушылардан жақсы балл қоюды талап ететіндері бар. Ондай жағдайларға куә боп келеміз. Ұстаздың ағымдық, аралық сынақ кезіндегі қоятын ұпайларына келіспей, шу шығарып, сөзге де кеп жатады. Осындай келеңсіз жағдайларда білімді шынайы бағалайтын электронды жүйе қажеттілігі қатты сезіледі. Бұл тұста әлемдік деңгейдегі үздік оқыту, бағалау платформаларын қолдану – студенттер тарапына да, оқытушылар тарапына да дау туғызбайтындай нақтылығымен ерекшеленеді.

Мақсаты. Заманауи білім беру жүйесін пайдалана отырып, коммуникативті дағдыларды қалыптастыру, тез өзгеретін өмір жағдайларына бейімделу, әлеуметтену, психологиялық төзімділікті арттыру, біліктілік дағдыларына үйрену. Біз болашақ маман ретінде әлеуметтік және кәсіптік дағдыларды меңгере отырып, оларды іс жүзінде қалай қолдана алатынымызды түсінуіміз керек. Студенттердің білімін, нәтижелерін, дағдыларын бақылау – оқу үдерісінің ажырамас бөлігі. Бақылаудың мақсаты – студенттердің бағдарламалық материалды игеру сапасы, диагностикасы және олардың білімі мен дағдыларын түзету, оқу ісіне жауапкершілікке тәрбиелеу.

Жаңашылдығы. Электронды түрде қосымша білім алудың ерекшелігі – тапсырмалар білім мекемесі қолданатын электрондық платформаға байланысты түрленіп отыратындығында. Білім алушылардың қазақ тілін қаншалықты меңгергендігін қысқа уақыт ішінде шынайы бағалауға мүмкіндік беретін платформалар көп. Солардың ең үздіктеріне тоқталайық.

1. Socrative бағдарламасы.

Socrative – бұл жылдам викториналар, сауалнамалар мен тестер жасауға мүмкіндік беретін тегін қызмет желісі. Socrative нақты уақыт режимінде тестілеу нәтижелерін жылдам көруге және бүкіл топтың ғана емес, сонымен қатар әрбір студенттің үлгерімін бағалауға мүмкіндік береді. Бұл бағдарламаны қолданған кезде бір уақытта 50 адамға дейін сынақтан өтуге болады. Артықшылықтары: мобильді құрылғыларға арналған қосымшаларды пайдалану және



студенттерге тіркелу қажеттілігінің болмауы, тіркелу және сайтқа кіру арқылы оқытушы қолданбаны пайдаланатын немесе кіретін кез келген адам бірегей кодпен сайтқа қосыла алуы. Сондай-ақ бұл бағдарламада 3 сынақ режимі бар.

1. Instnt Feedback – студенттер ретімен реттелген сұрақтар бойынша жауаптарды тандайды, жауапты өзгертуге құқығы жоқ, тіпті кейінге қалдырып, сұрақты уақытша өткізіп жібереді.

2. Open Navigation – студенттер кез келген ретпен жауап беріп, жауаптарын өзгерте алады. Дегенмен, тест аяқталмай тұрып-ақ оқытушы студенттің қалай жауап бергенін көреді.

3. Teacher Paced – оқытушы келесі сұрақты тандайды және сұрақты өткізіп жіберуге немесе қайталауға құқылы.

Тестілеу кезінде оқытушы нақты уақыт режимінде тестің өту барысын бақылай алады: кестеде ол әртүрлі сұрақтарға кім және қалай жауап бергенін белгілейді. Тестілеу аяқталғаннан кейін оқытушы нәтижелерді Google Drive-қа сақтай алады, оларды пошта арқылы жібере алады, нәтижелерді көрсете алады. Socrative – техникалық кемшіліктері жоқ, пайдалануға оңай және меңгерілетін сервис деуге болады. Бұл керемет желіні біз күнделікті сабақ уақытында жиі қолданамыз.

2-бағдарлама – Wordwall.



Көптеген цифрлық платформаларды талдағаннан кейін біз Wordwall платформасын таңдадық. Платформа Wordwall – интерактивті құруға арналған көп функциялы құрал. Дегенмен, тапсырмаларды басып шығаруға болады. Платформада 33-ке дейін интерактивті үлгілер және 21-ге дейін басып шығарылатын үлгілер бар, олардың саны таңдалған тарифтік жоспарға байланысты. Бұл қызмет «Жұпты табу» сияқты қарапайым интерактивті тапсырмаларды ғана емес, сонымен қатар бірнеше

сұрақтары бар викториналарды құруды ұсынады.

Қызметте әртүрлі шет тілдерінен басқа, орыс тіліндегі нұсқасы бар. Интерактивті жаттығуларды кез келген құрылғыда орындауға болады: компьютерде, планшетте, телефонда немесе интерактивті тақтада. Бұл ресурсты таңдаудағы маңызды фактор лексикалық, грамматикалық, ауызекі сөйлеу, фонетикалық дағдыларды қалыптастыруда нақты дидактикалық бағыт болды. Wordwall платформасы жеке сауалнаманы да ұйымдастырып, топтық сайыс жұмыс түрлерін ұсынуда өте ыңғайлы деп есептейміз. Себебі оның талассыз қолайлылығы – жасалып жатқан ойындардың иллюстрациялық сипатта болу мүмкіндігі.

3-бағдарлама – Quizizz. Жаңа ақпараттық технологияларды қолданудың бір мысалы – Quizizz ойын платформасы. Quizizz – викториналар мен тестер жасауға арналған салыстырмалы түрде жаңа білім беру бағдарламасы. Бұл сайтта тіркелу оңай, жүйеге кіру үшін Google есептік жазбасы болса жеткілікті. Оны пайдалану арқылы оқу процесіне қызығушылықты арттыру, ойындар мен викториналар өткізу, жарыстар ұйымдастыру, тестер өткізу, үй тапсырмасын орындау, нәтижелерді бақылауға болады. Бұл платформа қолданушыларға автоматты түрде кері байланысты қамтамасыз етеді. Себебі ол студенттерді іс-әрекет жасау үшін ынталандырады, ал студенттер жаңа нәрселерді меңгергенді ұнатады. Оқуға қызығушылықтары бар және белгілі бір жетістікке жету үшін жағдайлар жасайтын Quizizz платформасының берері мол. Сабақта жаңа компьютерлік технологияларды, атап айтқанда Quizizz қосымшасын қолдану білім алушылардың танымдық және ойындық қажеттіліктерін қолжетімді түрде пайдалануға мүмкіндік береді, оқытылатын пәнге деген ынтасы мен қызығушылығын арттыруға көмектеседі деп ойлаймыз.

4-бағдарлама – Quizlet.



Тілдерді үйрену үшін қолданылатын бағдарламалардың бірі – «Quizlet» бағдарламасы. Quizlet бағдарламасымен әртүрлі тақырыптар мен бөлімдер бойынша лексикалық материалды оқу және жүйелеу үшін карталар жасауға болады. Бұл карталар есте сақтау қабілетін жақсартады. Quizlet-те сіз модуль/курс сілтемесін жібере аласыз немесе оларды жеке мәліметтен таба аласыз. Карталарды оқытушы да, студенттің өзі де жасай алады. Сонымен қатар бағдарламада басқа қолданушылар жасаған жиынтықтарды пайдалануға болады. Әр адам өзі үшін жаттығу түрлерін жеке таңдайды.

5-бағдарлама – Ahaslides.



AhaSlides – университетте немесе колледжде академиялық лекцияларды, аудиториялық сессияларды өткізуге көмектесетін тамаша онлайн презентация платформасы. Бұл презентацияны жақсы құрылымдалған және тартымды етуге көмектеседі. Оқытушы нақты уақыт режимінде сауалнамалар жүргізе алады, бірнеше түрдегі шағын тестерді, онлайн викториналарды қоса алады және лезде нәтижелер ала алады. AhaSlides ең жақсы онлайн презентация жасаушыларды кері байланыспен және онлайн тест, викторина жасаушылармен біріктіреді. Түрлі тақырыптар жинағы, сұрақтардың шектеусіз саны, әртүрлі тілдерді, соның ішінде қазақ, орыс тілдерін қолдау платформамен жұмыс істеуді жеңілдетеді. Студенттермен кері байланыс үшін интернетке кіру мүмкіндігі кез келген мобильді құрылғымен (смартфон, планшет, ноутбук) іске қосылады.

ФУНКЦИЯЛАРЫ:

Викторина құралы көптеген мүмкіндіктерді қамтиды, соның ішінде:

- **Топтық ойын:** Ойыншылар викторина сұрақтарына жауап беру үшін командада жұмыс істейді.
- **Айналдыру дөңгелегі:** кездейсоқ нәтижелерді, атауларды немесе тапсырмаларды таңдау үшін айналдыру дөңгелегін пайдаланыңыз.
- **Өзіндік жұмыс:** Оқушылардың өз қарқынымен жұмыс істеуі үшін үй тапсырмасы ретінде тестерді тағайындаңыз.
- **Нүктелерді өңдеу:** нүктелерді қолмен қосуға немесе жоюға болады.
- **Жауаптарды қолмен таңдаңыз:** жауаптарды лезде тексеріңіз.
- **Реакциялар:** эмоцияларды білдіру және жеткізу үшін эмодзи белгішелерін пайдаланыңыз.
- **Балағат сүзгісі:** Ойыншының жауаптарынан әдепсіз сөздерді автоматты түрде блоктайды.
- **Фон:** Слайд фоны ретінде пайдалану үшін өз суреттеріңізді және GIF файлдарын жүктеп салыңыз немесе оларды AhaSlides кітапханасынан импорттаңыз.
- **Есептер:** «Тестіңіздің қатысу деңгейін, дұрыс жауаптарын және қиын сұрақтарын бір жерден көруге» мүмкіндік береді.

Білімді бағалауда түрлі тәсілдерді қолданып, шынайы баға қою қажет. Бағалаудың негізгі өлшемдері ЖОО-да бекітіліп, оқу үдерісінде қолданыста болып келе жетқанына қарамастан, әлі де оқытушылар тарапынан «атымтай жомарттық» не тым «қатал боп көріну» кездеседі. Жоғары баға алған студенттің сабақтан тыс уақытта өз ойын жеткізуге, не тосыннан қойылған сұрақтарға жауап бере алмай жататындары байқалады. Сондай-ақ сабақта мүлде сөйлемейтін студенттің аудиториядан тыс уақытта қазақ тілінде жақсы деңгейде қарым-қатынас жасай алатыны да болады. Білім алушылардың қабілетін анықтай отырып, дұрыс

бағалай білу – оқытушы тарапынан үлкен жауапкершілікті ғана емес, адамгершілік пен кәсібилікті де танытатын амал.

Қорытынды. Тіл үйренушінің қазақ тілін қаншалықты меңгергендігін бағалау өлшемдері бойынша тексерудің маңызы ерекше. Жоғары оқу орындарында білім алушылардың аудиторияда және одан тыс жерлерде де тілдік құзыреттілігін дамыту тәсілдері жетілдіріліп келеді. Егер мәтін арқылы тілдік тұлғалардың байланысы оқытылып, тілдік қатынастардың барлық түрі үйретілсе, өздік жұмыстар арқылы білім алушы өзінің шығармашылық келбетін дамытады. Оқу, тыңдау, сөйлеу, жазу әрекеттері арқылы жұмыс түрлерін түрлендіріп отыру оқытушының ізденімпаздығы мен біліктілігін талап етеді. Білім алушылардың қазақ тілінен алған дағды, тәжірибе, білімдерін ағымдық және аралық бақылау және тақырыптық есепке алу үшін пысықтауда қолданылатын осындай үздік платформалардың көмегі зор. Бұлар студенттердің тәжірибелік дағдыларын пысықтау және дамыту, ауызша тексеру, салыстыру кезінде шынайылығымен ерекшеленеді. Сонымен қатар нақты бір тапсырманы анықтауға бағытталған болса, тиімді жүйелерімен оқытушыға ұпай қоюға көмекші бола алады. Студенттердің сабақтағы еркіндігі мен шығармашылық белсенділігін ынталандырады. Үздік бағалау платформалары оқытушының да өзін өзі дамытуына, қазіргі заманауи оқыту әдістерін жан жақты меңгеруіне, оқу үдерісін мазмұнды, қызықты, танымды етіп өткізуге ықпал етеді. Жастар ел ертеңі екендігін ескере отырып, мырзалықпен емес, білім алуға деген қызығушылығын туғызып, шынайы бағалау – сапалы білім негізі екендігін түсінуге тиіспіз.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Бөрібекова Ф.Б., Жанатбекова Н.Ж. Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар: Оқулық. – Алматы: 2014. – 360 бет
2. <https://daryn.online/article/463>
3. Гасова О. В. Использование программы «Quizlet» при обучении иностранному языку. – 2018.
4. [Формы-и-методы-контроля-и-оценки-знаний-студентов.pdf \(xn--n1acamh.xn--p1ai\)](#)
5. [Статья на тему "Методы оценки знаний, умений и навыков учащихся" \(infourok.ru\)](#)

ӘОЖ 81-139

БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ҚАЗАҚ ТІЛІНІҢ МӘСЕЛЕСІ

Амангелді Мадина Ғалымжанқызы

amangeldi-madina05@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті. Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – А.Ашенова

Қазіргі жас ұрпақтың басты мәселесі неде? Ол қайдан пайда болды? Оның шешімі қайда жатыр? Қазіргі таңда біздің елімізде қандай өзекті мәселелер бар? Мәселелердің бірі ол білім саласындағы әлсіз тұстарының байқалуы.

Еліміздегі білім саласына жаңашылдық әкелетін жаңа бағдарламалар қолдана отырып, осындай мектеп қабырғасындағы проблемаларға шешім табылады. Білім беру жүйесі мен кәсіптік бағдар беру деңгейінің төмен болуы үлкен мәселе мен қиындықтар туғызады. Сол себепті осы қиындықтарды шешуге мысалдар мен ұсыныстар көрсетілген жөн.

Біріншіден, мектеп оқулықтарының сапасын жақсарту. Көптеген оқушылар мен мектеп мұғалімдері оқулықтың ішінде жазылған сөздер мен сөйлемдерді түсіне қоймайды. Олардың айтуы бойынша, оқулықты орыс не басқа тілден аудармашы арқылы қазақ тіліне аударып салғанға ұқсайды.